

Elúszik a hajó

Pisti, elúszott a hajó – mondta ragyogva barátom, Karezs a Markó utcai börtön harmadik emeletének 18-as számú zárkájában, ahányszor a nyomorúság szalmazsákján gyönyörűt álmodott. Bizony, szépek mondható minden pillanat, amikor az álom legyőzi a siralmas valóságot. Aztán persze ez kerekedik felül megint, ki kell például mosni a gatyát, és húsz embernek csak egy vödör vize van tisztálkodási célra.

Mindazonáltal állíthatom, hogy egy rab joggal boldog, ha elúszik neki a hajó. Egy politológushoz viszont nem illik a kontrollálhatatlan önkívület. Csizmadia Ervin a Népszabadság március 22-i számában kimerítő, magányos sikongatásokat produkál, ráadásul nem is egy cella sötétjében, hanem napfényes lelátón. Innen bámulja „a higanymozgású, kiismerhetetlenül cselező játékosokat”, a Fidesz vezetőit. Hogyan járnak túl 1998 nyarat követően a különböző politikai-gazdasági szereplők eszén. „Postabank-ügyet, egészségügyi önkormányzat-ügyet, Simicska-ügyet említsük csak kapásból. Megannyi váratlan hűzés, ügyes hadviselés.” Ezek a finom cselek azonban többnyire talpalások, amelyek bírói sípszót érdemelnének. Csizmadia a brutális szószegéseket, a parlament megbőnítését, a hatalmi ágak megfélemlítését, az alkotmánybírói és bírói ítéletek semmibevételét emeli önkívülete egébe. Ráadásul nemcsak az éles elméjű politológus lát át ezeken a „finom” cseleken, hanem mindenki, aki a lelátón nem hunyja be a szemét.

A zsoldosok emberemlékezet óta meg vannak győződve arról, hogy a nők is élvezik előbb-utóbb, ha megerőszakolják őket. A Fidesz politizálása talán azon a meggyőződésen alapul, hogy több embernek imponál az erőszak, mely mindenáron beteljesülésre tör, mint ahányat a törvényszegő célratörés eljleszt. Számos polgárnak a leprimitívebb hazugság is tetszik, ha kellő határozottsággal mondják a szemébe. Néhány zámolyi roma politikai menedékjogot kapott Strasbourgban. Erre valamelyik sasváriszilárd (van belőlük néhány tucat) kijelenti, hogy nem politikai menedékjogot kaptak. Nem azt kaptak, és pontuk. Hihetetlenül finom csel. Állampolgáraink közül azoknak, akik imádják, ha megerőszakolják őket, elfátyolosodik a szemük.

Csizmadia Ervint különös elragadtatással tölti el, hogy a Fidesz „nemcsak az ellenféllel szemben higanymozog a pályán, hanem... magával szemben is bemutat egy-egy tetszetős csel.” Tulajdonítsuk ezt a képzavart, mely azt sugallná, hogy a Fidesz kicselezi magát, a politológus rendkívüli állapotának, és vizsgáljuk meg közelebbről a tetszetős cseleket. Az egyik csel az volt, hogy Kövér átvette a pártelnökséget Orbántól, a másik csel pedig az, hogy átadta ezt a tisztiséget Pokorninak. Az első kiszámíthatatlan cselről Csizmadia elárulja, amit mindenki tud: hogy Orbán a mérsékelt konzervatívok fülét veszi célba, Kövér pedig a radikális jobboldal fülét. A második cselről a

politológus a hetedik mennyszágba lendül: „Egy-szeriben odavannak az ellenzék meg a sajtó által szőtt álmok a Fidesz elcsurkásodásától. A Fidesz cselezőgépei megint ott állnak a kör közepén, élvezettel rázzák le magukról az első félidő porát, és diadalmasan keresik az ellenfelet: hát hol vagytok, sporttársak? Hát hiszen – nem veszitek észre? – megint mi vagyunk csak a pályán.” Satöbbi, satöbbi.

Miféle világképre vall ez az ömlengés? A csodálat tárgya a briliáns technika. A politológus még csak kísértést sem érez arra, hogy értékelje a politika irányváltozásait és a cselekvés erkölcsi színvonalát. Tökéletesen érzéketlen a tartalmi kérdések iránt. Csak ez az érzéketlenség mondathatja vele, hogy „az ellenzék meg a sajtó” a Fidesz elcsurkásodásáról álmodik. Milyen ellenzék és milyen sajtó? Azonos az ellenzék a sajtóval? Csizmadia is tudná, ha a cselek láttán nem csigázta volna fel magát a lelátón, hogy mindazok, akik az ellenzék soraiból demokratának nevezhetők, nem álmodnak a Fidesz elcsurkásodásáról, hanem rémálomként élik át ezt a folyamatot. Egy tehetséges, demokratikus töltésű, emberjogilag elkötelezett fiatal politikusgeneráció néhány év alatt odáig züllik, hogy az Európában szalonképtelen, náci nosztalgiajú Csúrka közönségének rázza a farát. Még révületében se feltételezte a politológus, hogy bennünk örömmel tölt el a rendszerváltozás óta lejátszódó történetnek ez a legnagyobb katasztrófája!

És valóban azt hiszi-e Csizmadia Ervin, hogy „Pokorni Zoltán váratlan felbukkanása elnökeljöltként (s azonnal megkérdőjelezhetetlen autoritásként)” elfeledteti velünk a Fidesz „elcsurkásodását”? Miféle politológusi világnézet az, amely a mindenkori adott pillanatot abszolutilizálja? Ha Pokornit nevezik ki pártelnöknek, akkor

mindaz, amit Kövér eddig csinált (és ezután csinálni fog), a semmivel válik egyenlővé? És a pártelnöki kinevezéstől a kinevezett rögvest „megkérdőjelezhetetlen autoritás lesz”? Ritkán találkoztam, még politológusok körében is, ilyen filiszteri történelemszemlélettel. Ez a filiszterség nemcsak az erkölcsi mércét, hanem a jogi kereteket is érdektelennek tekint. Csizmadia számára egyetlen mérce érvényes, a sikeré, és ezt „a tisztaság és egyértelműség világának” nevezi. Neki nincs véleménye a Fidesz „elcsurkásodásáról”, még csak nem is érdeklő, hogy igaz-e ez vagy sem, ő csak a cseleket élvezi. A hatalomtól megszüdült nyárspolgár az ő esetében nem röghöz tapadt józansággal, hanem a gátlástalan elragadtatás szózuhatagával ad hírt magáról. Bizony elúszik a hajó, a lelátón, a B-közép kellős közepén, az általa kiismert, de egyébiránt kiismerhetetlen cselek láttán. Elkapom fejem, és kívánok neki (a demokrácia érdekében is) minél hamarabb sikeres, diszkrét tisztálkodást.

Eörsi István

író